

Veno Donlić

DOPRINOS SPORTSKO-REKREACIJSKOG DRUŠTVA „SUŠAK“ HRVATSKOJ POVIJESTI SPORTA I DRUŠTVU U CIJELINI

1. UVOD

Sportsko-rekreacijsko društvo iz Rijeke koje je godinama mijenjalo naziv, ali uvijek u cjelokupnom nazivu zadržalo riječ „Sušak“, uvidom u dostupnu dokumentaciju zauzima daleko veće značenje u hrvatskoj povijesti sporta nego što se to smatralo ranijih godina. Današnje Društvo športske rekreacije Sušak službeno u svojim arhivima kao datum osnivanja evidentira 29. svibanj 1904. godine, kada je osnovano Domoljubno gombalačko društvo Primorski Sokol u Sušaku [9]. Međutim, naknadno se može konstatirati da se društvo Primorski Sokol u Sušaku nadovezalo na prvo osnovano Primorsko planinarsko društvo u Sušaku, koje potječe iz 1988. godine (Bučar 1904). Takav slijed događaja u povijesti svrstava Društvo Sušak među najstarija sportsko-rekreacijska društava koja su zadržala aktivnost do danas. Drugi značajan podatak koji je službeno zabilježen tek 2010. godine svrstava DŠR Sušak u galeriju velikana hrvatskog sporta (*Hemar 2010*), a odnosi se na članove društva koji su osvajali odličja na velikim natjecanjima. Naknadno je ustanovljeno da je Društvo u svojim redovima imalo sportaše od kojih se jedan smatra drugim Hrvatom koji je osvojio odličje na Olimpijskim igrama, a drugi prvim Hrvatom koji je osvojio odličje na nekom svjetskom prvenstvu.

2. DOGAĐAJI KOJIMA DRUŠTVO ŠPORTSKE REKREACIJE SUŠAK ZNAČAJNO DOPRINOSI POVIJESTI HRVATSKOG SPORTA

Krajem 1888. godine osnovano je društvo pod nazivom: „Primorsko planinarsko društvo u Sušaku“, čiji je prvi predsjednik bio tadašnji gradonačelnik Sušaka Hinko Bačić [1] [4]. Kada je društvu prijetilo zatvaranje zbog nedostatka aktivnosti, predsjednik Primorskog planinarskog društva u to vrijeme Josip Linić predložio je promjenu pravila planinarskog društva te preustroj u društvo „Sokol“, što je prihvaćeno na Izvanrednoj skupštini 27. rujna 1903. godine [1] [4]. Društvo je organiziralo 1. Skupštinu svih hrvatskih sokolskih društava 6. studenog 1904. g. u dvorani Hrvatske čitaonice na Trsatu, kada je osnovan i Hrvatski sokolski savez koji je preteča današnjeg Gimnastičkog saveza Hrvatske. Na Skupštini je usvojen

prijedlog da se sva društva koja pripadaju novo osnovanom Savezu zovu Hrvatski Sokol, te je i sušačko društvo „Primorski Sokol“ promijenilo naziv u „Hrvatski Sokol Sušak-Rijeka“ [2] [4].

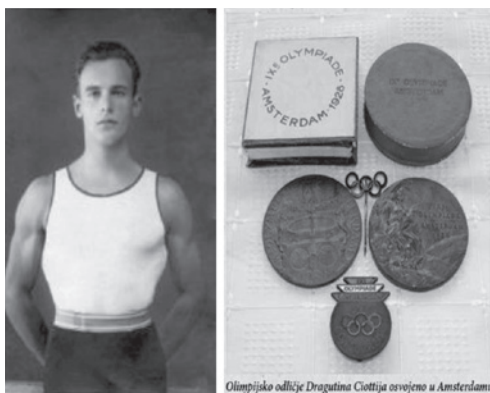
Jedan od najvećih uspjeha društva u povijesti smatra se osvajanje vijenca sa srebrnim monogramom godine 1912. na velikom sletu u Pragu (Slika 1), koji je u to vrijeme slovio kao jedan od najznačajnijih sportskih događaja u svijetu [3] [4]. Trofej je osvojen pod vodstvom Marijana Borasa u čije je vrijeme rukovođenja sušačko sokolsko društvo znatno povećalo broj članova s 493 (1919. g) do 750 (1931. g) [8] [9] [4].

Naknadnom je revizijom hrvatske sportske ostavštine iz jugoslavenskog razdoblja ustanovljeno da je član društva Sušak Dragutin Ciotti (Slika 2) bio drugi hrvatski olimpijac koji je osvojio olimpijsku medalju, odnosno prvi Hrvat koji je osvojio olimpijsko odličje vježbajući gimnastiku u jednom hrvatskom društvu, obzirom da je prvi evidentirani Hrvat s olimpijskom medaljom (Josip Neralić 1900. u Parizu) vježbao mačevanje kao časnik u Austro-Ugarskoj vojsci [5]. Također je istom revizijom utvrđeno da je Rafajlo Ban bio gimnastičar iz Sušaka s prvim odličjem koje je osvojio jedan Hrvat na nekom svjetskom prvenstvu. Oba sportaša uspjela su ući u državnu reprezentaciju kao jedini Hrvati u vrijeme kad je svrstavana među tri najkvalitetnije gimnastičke vrste na svijetu: Dragutin Ciotti 1928. na Olimpijskim igrama u Amsterdamu kad je osvojio brončano odličje i Rafajlo Ban 1930. na svjetskom prvenstvu u Luksemburgu gdje je osvojio brončano odličje u momčadskom višeboju.

Spomenuta postignuća zabilježena su nakon više od 80 godina od osvajanja gimnastičkih medalja u časopisu Hrvatskog olimpijskog odbora „Olimp“ riječima: „Tako Sušaku s velikim zakašnjenjem priznajemo prve osvojene medalje za hrvatski sport na olimpijskim igrama i svjetskom prvenstvu“ (Hemar, 2010).

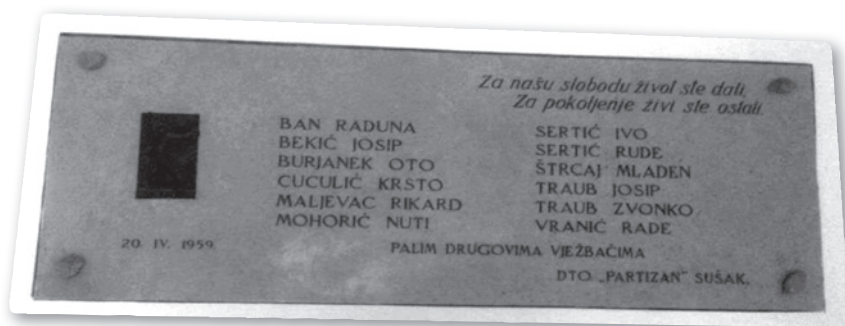
Slika 1. Vijenac sa srebrnim Monogramom 1912. [11]

Slika 2. Dragutin Ciotti s osvojenim Olimpijskim medaljama [10]

Tijekom Drugog svjetskog rata mnogi članovi sušačkog Sokola sudjelovali su u antifašističkoj borbi u kojoj je živote izgubilo 12 vježbača. Njima u čast podignuta je Spomen ploča 20. travnja 1959. godine, a nalazi se na ulazu današnjeg društva DŠR Sušak (Slika 3).

Nakon formiranja FNR Jugoslavije društvo je promijenilo naziv u Gimnastičko društvo „Sušak“. U sklopu inicijative osnivanja društava „Partizan“ na području tadašnje Jugoslavije [6] u Rijeci je 1952. godine na istom prostoru na kojem je djelovalo društvo sa spomenutim nazivima formirano Društvo tjelesnog odgoja (DTO) „Partizan-Sušak“, koje od 13. lipnja 1972. nastavlja s radom pod nazivom Društvo za tjelesni odgoj i rekreaciju „Partizan-Sušak“ [7].

Slika 3

Osamostaljenjem Republike Hrvatske naziv Društva za sport i rekreaciju „Partizan-Sušak“ službeno je promijenjen na Izornoj skupštini 22. svibnja 1991. godine u Društvo za športsku rekreaciju „Sušak“, pod čijim imenom djeluje i danas.

3. ULOGA KINEZILOGA U RAZVITKU DRUŠTVA

U razdobljima djelovanja sušačkih „Sokola“ i „Partizana“, primjena gimnastičkih vježbi na spravama, kao i sportsko rekreativnih sadržaja predstavljala je posebnu vrijednost jer je pridonosila razvoju stvaralaštva, očuvanju tjelesnog zdravlja, održavanju vitalnosti, odmoru, osvježenju i rasonodi, te sociološkom faktoru druženja i osjećaja pripadnosti grupi, što se često javno isticalo. Značajnu ulogu u tome imali su i mnogi kineziolozi koji su svojim radom, animacijom i zalaganjem doprinijeli razvoju motoričkih znanja, dostignuća i sposobnosti, okupljanju i rasonodi mnogih građana. Sama činjenica da je prvi voditelj tjelovježbe u Društvu bio učitelj gimnastike na

srednjim školama u Sušaku, govori o tome da su kineziolozi stvorili temelje rada sušačkog društva. Kineziolog Šime Dorić je na samom početku formiranja sušačkog Sokola 1904. godine okupio 155 članova, od čega 68 vježbača (Bučar, 2005).

Zapaženu ulogu u radu Društva i promicanju zdravog načina provođenja slobodnog vremena imali su mnogi kineziolozi nakon Drugog svjetskog rata: Gabra Farina, Nevenka Boras, dr. sc. Aleksandra Pejčić, dr. sc. Miroslav Dodik, Nikša Karuza, Vjekoslav Bakarčić, Stanko Pavlinić, Zlatko Pezdevšek, Anđelka Karuza, Nada Mezak, Boris Milčić, Jasna Popić, Viviana Bašković. Neki od njih bili su i zapaženi vježbači, a gotovo su svi bili uključeni u neposredan rad s članovima društva. Kineziolozi su zaslužni za učinkovitost u realizaciji različitih kinezioloških, ali i odgojnih sadržaja učenika, sportaša, rekreativaca i rekonvalescenata. Svojim angažmanom omogućili su generacijama odrastanje i provođenje slobodnog vremena u zdravom okruženju s ciljem stvaranja kompletnih, zdravih i ispunjenih osoba.

4. ZAKLJUČAK

Današnje Društvo športske rekreacije Sušak ima dodirne točke s Planinarskim društvom u Sušaku koje je formirano krajem osamdesetih godina 19. stoljeća. Uvažavajući odluke starijih generacija, službena godina osnutka Društva je 1904., iako se ne bi pogriješilo ukoliko bi se počeci Društva pripisivali 1888. godini, iz razloga što su pravila i ime ranije osnovanog društva u Sušaku promijenjena i dopunjena. Svjedoci smo da je povijesni put Društva koje je provodilo organizirano tjelesno vježbanje obilježen promjenama naziva i sadržaja aktivnosti, ovisno o političkim prilikama i uvjetima rada, a sportsko-rekreativne aktivnosti koje su glavna odlika i današnjeg Društva športske rekreacije Sušak slične su sadržajima prvo osnovanog. Stoga se može konstatirati da se poveznica organiziranog rada Društva proteže kroz tri stoljeća te suočiti s činjenicom postojanja jednog od najstarijeg sportskog društava na području Primorsko-goranske županije i šire. Prema ostvarenim rezultatima pojedinaca i skupina Društvo Sušak se svrstava u galeriju velikana hrvatskog sporta te se može pretpostaviti da se radi o jednom od najuspješnijih sportskih kolektiva u Hrvatskoj. Naknadnom revizijom ustanovljeno je, zahvaljujući sušačkim vježbačima, da su hrvatski sportaši osvojili dva odličja više na velikim međunarodnim manifestacijama. Veliki doprinos razvoju Društva pridonijeli su i mnogi kineziolozi koji su svojim nesebičnim radom obilježili aktivnosti u „Sušaku“.

Jedan naziv društva nadovezivao se na drugi s istim ili izmijenjenim organiziranim sadržajima motoričkih aktivnosti, ali uvijek sa zajedničkim motivom koji je bio prisutan od početka djelovanja do danas bez obzira na naziv, sadržaje i političke prilike, a odnosi se na pozitivan utjecaj na antropološka obilježja i promicanje zdravog načina provođenja slobodnog vremena građana Sušaka, Rijeke i bliže okolice.

Na temelju iznesenog može se zaključiti da je u dugačkoj povijesti sportsko-rekreacijskog društva „Sušak“ uložena značajna trud u stvaranju vrhunskih vježbača koji su postignutim rezultatima obogatili hrvatsku povijest sporta, ali i u prevenciju i unapređenje zdravlja kroz tjelovježbu velikog broja građana. Uspješna realizacija različitih kinezioloških sadržaja i ostvarenih ciljeva predstavlja značajan doprinos razvoju masovnosti tjelesnog vježbanja i kvaliteti hrvatskog društva u cjelini.

5. LITERATURA

1. Bučar, F. (1904). Urednik Časopisa za promicanje tjelovježbe „Sokol“. g. III/, Zagreb.
2. Bučar, F. (1905). Urednik Časopisa za promicanje tjelovježbe „Sokol“. g. IV/, Zagreb.
3. Bučar, F. (1912). Urednik Časopisa „Hrvatski Sokol“, glasilo Hrvatskog Sokolskog Saveza, g. IX/br.4, Zagreb.
4. Đonlić, V. (lipanj, 2002). Počeci organiziranog tjelesnog vježbanja na Sušaku kao temelj današnje udruge športske rekreacije „Sušak“, Edukacija Rekreacija sport, Informativno stručno glasilo Udruženja pedagoga tjelesne kulture Grada Rijeke, godina X, broj 26, (str. 39-41) Rijeka.
5. Hemar, E. (rujan, 2010). Dragutin Ciotti – zaboravljena hrvatska olimpijska medalja. U časopisu Hrvatskog olimpijskog odbora „Olimp“, Povijest hrvatskog športa, godina 41. broj 154 (str. 2-5), Zagreb.
6. Ilić, M. (ožujak 2012). Šezdeseta obljetnica HSSR „Šport za sve“, Časopis „Sport za sve“, br. 69 str. 11-21. Hrvatski savez športske rekreacije „Šport za sve“, Zagreb.
7. Rješenje Općinskog sekretarijata javne sigurnosti, 04/1 Broj: UP/I-184/2-1972, Rijeka, 13. lipanj 1972.
8. Sokol na Jadranu, siječanj 1931. g. VI-br. 1.
9. Spomenica sokolskog društva Sušak-Rijeka povodom 20 g. postojanja 1904. - 1924.
10. <http://en.calameo.com/read/000516995072030395c0b> (slike preuzete 10. travnja 2014.).
11. <http://www.ebay.ie/itm/shirtless-man-hawk-/390759356354PostcarPrague-1912-Sokol-Rally-Vsesokolsky-V-Praze> (slika preuzeta 8. travnja 2014.).